

Osada Zakál (Sokoľany) sa zrodila pred 725. rokmi. Najnovšie archeologické nálezy dokazujú, že už v VII. a VIII. storočí bolo toto územie obývané a podobne i **pohrebisko z XI. a XII. storočia** z mladšej doby hradištnej je toho dôkazom.

Listina z rokov 1260 – 1268 hovorí o osade Zakál (Sokoľany) spomínajúc kláštor, ktorý podliehal pod právomoc **Jasovského konventu**.

Pred Tatárskym vpádom v r. 1234 Demeter z rodu Abovcov získava latifundiá patriace k Patakújárú. V tých je aj obec Zakál (Sokoľany). **V listine z XII. storočia** je uvedené, že rod Abovcov v tom čase zosilnel. Rozmnožili sa aj jeho rodové majetky, najmä v XIII. storočí. Obec Zakál patrila aj so všetkou pôdou **k rodinnému majetku Abovcov**. Už táto listina dokazuje, že obec existovala už v XIII. storočí.

Za panovania **kráľa Žigmunda v r. 1427** bol vykonaný súpis daňovníkov. V tom čase **pánmi latifundií** (pozemkov) v Sokoľanoch sú **dve rodiny – Gányi a Radványi**. V obci je 23 port (gazdovstiev), ktoré sú povinné platiť zavedenú daň – zisk komory. **Kráľ Matej (Mátyás király) v r. 1459** obidvom rodom odobral majetky pre neveru.

V polovici XVII. storočia v Európe strašil príznak Tureckého panstva. Skoro doslova sa opakovala pohroma známa z Tatárskeho vpádu z r. 1241. Turci dobýjali hrad za hradom, kedy neodolali ani pevnosti stolice Abaújska.

Podľa historických údajov, dňa 20. 3. 1652 ľahla popolom aj obec Sokoľany, ktorú úplne vypálili, časť obyvateľov, najmä ženy odviekli do zajatia a časť ušla do lesov severne od obce, kde sa skrývali až do ich odchodu. Po tejto pohrome obec bola niekoľko rokov neobývaná. Po vyhnaní Turkov opäť sa zaľudnila v **r. 1696 je v obci už 11 port** (gazdovstiev) a v **r. 1715 opäť už len 10 port**. V tom čase je obec majetkom **rodiny Kormošovej**.

V súpise o stave fár **v košickom dištrikte v r. 1746** o Sokoľanoch sú tieto údaje:

- Obec je filiálkou fary v Haniske, **ľud je dvojakej reči** – slovenskej a maďarskej, prevažuje však slovenská.

- **KOSTOL** – bol v rukách kalvínov, ktorí ho zabrali katolíkom za Rákocziho povstania. **Barokový kostol** bol postavený na zvyškoch gotického kostola z XIII. storočia. **V r. 1760 František Karlai-Jágerský** biskup ho vysvätil na úctu Kráľovny svätého ruženca. V r. 1761 Jezuiti z Košíc v obci mali misie, kedy kalvíni a luteráni prestúpili na r. kat. vieru. Od toho času je celá farnosť čiste katolícka. **V r. 1862** cintorín pri kostole sa zaplnil a v tom istom čase **hneď bolo zahájené pochovávanie na novom cintoríne**.

Kaplnku vedľa kostola dala postaviť **grófka Starenbergová – rod. Anna Pankovičová-Glogovská v r. 1838**, kde je pochovaná aj s manželom **grófom Guido Starenbergom**.

V r. 1845 bola postavená **socha Sv. Jána Nepomuckého** pri moste.

V r. 1858 bol postavený **kríž pri kaštieli g. Starenberga** (majetok Juhászových).

V r. 1864 na návrh farára Repašského bola **vybudovaná veža za 1860 zlatých**.

V r. 1899 **zhorelo trištvrte obce**, kostol a škola.

V r. 1902 bol **postavený kríž na križovatke ciest do Šace**.

V r. 1921 bola **postavená zakristia**.

V r. 1925 bol **zakúpený zvon**.

V r. 1926 bol **postavený chór a vymalovaný kostol**.

V r. 1930 bola **postavená kazateľnica**.



:: Spoločenské organizácie ::

Požiarňa ochrana

Jednou z najstarších organizácií v predvojnovom období bol **Sokolánsky hasičský zbor založený 7. 11. 1926** s 18 členmi. V novembri 1966 požiarnici oslávili 40. výročie svojho vzniku. Pri tejto príležitosti boli usporiadané okresné súťaže požiarnych jednotiek, pri ktorých táto jednotka obsadila **2. miesto**. V tomto čase majú požiarnici už dorastenecké družstvo a v roku 1970 aj **žiacke mužstvo „Plameň“**. Podľa vyjadrenia okresných funkcionárov výsledkami svojej práce ju zaraďujú medzi popredné miesta.

Telovýchovná jednota

Založenie TJ obce Sokoľany sa datuje **od roku 1935**. Jej zakladateľom bol **Anton Müller – miestny krajčír**. Prvú registrovanú jedenástku založil zo svojich učňov, tovarišov a študentov. V r. 1938 hrozbou II. svetovej vojny činnosť zanikla a obnovila sa až v r. 1946. Hralo sa na ihrisku upravenom z pasienok za obcou. Dňa **12. 6. 1993 TJ s občanmi obce a fanúšikmi slávila 30.**

výročie organizovanej činnosti.

Zväz mládeže

Je jednou z najstarších spoločenských organizácií v povojnovom období. Bol **založený v roku 1945**. Je to zájmová spoločenská organizácia. Okrem iných kultúrnych podujatí jej náplňou bola tvorba kultúry, divadelných predstavení, detských zájmových podujatí a pod. V 80. rokoch pracuje so Základnou školou a Materskou školou pri organizovaní podujatí so žiakmi.

Zväz drobnochovateľov

Je zájmová organizácia, ktorá združuje členov – **chovateľov ušľachtilých domácich zvierat**. Členovia sa kontaktujú bez organizácie pri chove zajacov, holubov, viet. Prasiat, moriek a exotického vtáctva. Zánikom dodávania špec. krmív zaniká aj organizovaná činnosť.

::Kultúra::

V r. 1926 bola založená **obecná knižnica**.

Kultúrny dom v obci nebol, preto mládež sa o kultúru ani veľmi nezaujímala. Mládež sa zabávala svojším spôsobom – mláďenci poriadali **zábavy pri cimbalovej muzike**, v nedeľu po večeroch sa vyhrávalo na harmonike, mláďenci hrávali karty väčšinou v maštalňach, dievčatá sa schádzali do domov niektorej kamarátky, kde občas zavítali aj mláďenci.

Až v r. 1934 zásluhou Antona Mülera, miestneho krajčírca, učiteľa Šomodyho a jeho manželky sa začalo nacvičovať **divadlo**.

Značný vzostup v tvorbe kultúry nastal **po r. 1976**, keď **sa slávnostne otvorili brány nového kultúrneho domu**. Sála KD sa najviac využívala na

estrády, mládežnícke vystúpenia, vystúpenia žiakov ZŠ-MŠ, súťaže, zábavy a pod. Kultúrny vzostup nastal aj v poriadaní svadby. Tie sa neporiadali doma (na dvore, v dome a pod.), ale sa využívala sála KD s kuchynským zariadením a celým interiérom.

::Školstvo::

Zriadenie **jednotriednej školy v našej obci sa datuje do r. 1760**, v budove na mieste terajšej **učiteľskej záhrady** – naproti Základnej školy. Budova najprv bola bytom kalvínskeho farára, neskôr **vel'kostatkár Szepesi** ju daroval r. kat. farárovi, ktorý ju daroval pre školu.

Vyučovací jazyk: do r. 1919 – maďarský,
- 1919 – 1938 – slovenský,
- 1938 – 1945 – maďarský,
- 1945 – slovenský.

Novinkou obce bolo **zriadenie Materskej školy**. Jej počiatky sa datujú do **r. 1960**, hoci s nepravidelnou výukou detí pre nedostatok priestorov. Po prestavbe starej školy na MŠ v r. 1961 výuka sa organizovala už pravidelne.

::Poľnohospodárstvo::

Rozvoj poľnohospodárstva začal prudko rozvíjať najmä v II. polovici XVIII. storočia. **V r. 1764 bola vykonaná pozemková reforma**, kedy niektorým poddaným a slobodným roľníkom bola pridelená pôda. V tom čase bol **vyklčený aj les**, ktorý sa nachádzal severne od obce a bol premenený na ornú pôdu.

::Obyvateľstvo::

Od **r. 1935 z obce sa židia vysťahovali**, ostal po nich len cintorín vo východnej časti ihriska. Ten však po 2. svetovej vojne bol vyplienený, náhrobné kamene odcudzené, hroby zrovnané. V r. 1938 boli ešte 4 osoby reform. Náboženstva, ktoré sa však odsťahovali. Od toho času naša obec pozostáva čiste len z rim. kat. a gr. kat. občanov.

::Doprava::

Až do r. 1950 boli obecné cesty len obyčajné – poľné, udržiavané navozeným pieskom z miestneho štrkoviska – bani. **V r. 1955-56 bola vystavaná bezprašná cesta z Hanisky do Bočiaru** a táto situácia pomohla k zavedeniu autobusového spojenia do Sokolian.

